

доступність виборчих ділянок, а також розглянути можливість електронного голосування для тих, хто не може фізично присутністю на ділянці.

3. Незалежна виборча комісія: важливо створити незалежну виборчу комісію, яка буде відповідальна за організацію та проведення виборів на місцевому рівні. Це допоможе забезпечити об'єктивність та недискримінацію у виборчому процесі.

4. Заборона корупційних практик: необхідно приділити особливу увагу протидії корупції під час виборів. Це можна зробити шляхом встановлення жорстких правил щодо фінансування політичних партій та кампаній, а також забезпечення прозорості та публічності у використанні коштів.

5. Активна участь громадськості: важливо стимулювати активну участь громадськості у виборчому процесі. Це можна зробити шляхом організації публічних дебатів, форумів та консультацій з мешканцями, а також залучення громадських організацій та спостерігачів щодо моніторингу виборів.

6. Навчання та свідомість: проведення освітніх кампаній, які надають громадянам необхідну інформацію про важливість місцевих виборів та їх вплив на повсякденне життя. Це може включати навчання про виборчий процес, права та обов'язки громадян, а також активне поширення інформації через медіа та соціальні мережі.

7. Моніторинг та оцінка: важливо забезпечити незалежний моніторинг виборчого процесу та оцінку його результатів. Це можна здійснити через залучення міжнародних спостерігачів, аудиторських органів та незалежних дослідницьких груп. Результати моніторингу повинні бути публічно оприлюднені та використовуватися для подальшого удосконалення виборчої системи.

Зазначені заходи, безумовно, підтримуватимуть більш прозору й спокійну атмосферу на місцевих виборах та загалом сприятимуть підвищенню ступеня легітимності всього виборчого процесу і, як наслідок, подальшому зміцненню довіри до місцевих органів влади.

Одержано 10.11.2023

УДК [316.354:351.74](477.54)

Олексій Олександрович СЕРДЮК,

кандидат соціологічних наук, доцент,

заступник завідувача науково-дослідної лабораторії

з проблем протидії злочинності

Харківського національного університету внутрішніх справ;

Ганна Олександрівна МАРКОВСЬКА,

доктор філософії (PhD), заступник директора

Поліцейського Інституту Східного Регіону Англія Раскін Університету

ДИНАМІКА ПРОЯВІВ КОРУПЦІЇ СЕРЕД МЕШКАНЦІВ ХАРКІВСЬКОЇ ОБЛАСТІ ПІД ЧАС ВІЙНИ

Харківським національним університетом внутрішніх справ (науково-дослідною лабораторією з проблем протидії злочинності) щорічно, з 2013 року, проводиться моніторингове дослідження «Публічна безпека та довіра до правоохоронних органів». Дослідження здійснено Харківським національним університетом внутрішніх справ (науково-дослідною лабораторією з проблем психологічного забезпечення правоохоронної діяльності) спільно із Харківською обласною державною (військовою) адміністрацією (департаментом оборонної, мобілізаційної роботи та взаємодії з правоохоронними органами та департаментом науки і освіти), Соціологічною асоціацією України та Головним управлінням Національної поліції в Харківській області в межах комплексної регіональної

Програми забезпечення публічної безпеки і порядку та протидії злочинності на території Харківської області на 2020–2023 роки та Плану заходів на 2021–2023 роки з реалізації стратегії розвитку Харківської області на 2021–2027 роки. [1]. Дослідження 2022 року проводилось у співробітництві з Поліцейським Інститутом Східного Регіону Англія Раскін Університету, м. Кембридж, Сполучене Королівство. Дослідження проводиться у формі інтернет-опитування (у різні роки кількість респондентів складала від 4477 до 27820).

Опитування у 2022 році було реалізовано в дві хвили: 1 хвиля – «до війни» проводилась протягом лютого 2022 р., збирання даних було перервано повномасштабною агресією РФ проти України. Усього було зібрано 16443 відповідей, із яких 8259 – повних (опитувальник заповнено повністю). 2 хвиля – «під час війни» проводилась протягом вересня – жовтня 2022 р. Усього було зібрано 4477 відповідей, із яких 1496 – повних (опитувальник заповнено повністю).

Центральним показником блоку запитань про корупційний досвід є досвід харків'ян щодо корупції протягом минулого року.

Результати опитування показують, що під час війни 8 % опитаних мали досвід корупції. До війни чверть опитаних (25 %) мали досвід корупції. Найбільший показник був зафіксований нами у 2014 році (65 %). Результати дослідження показують стабільне щорічне зменшення відсотку мешканців Харківщини, які мали корупційний досвід. Під час війни відбулось значне зменшення корупції – вона знизилась втричі.

Якщо загальний досвід корупції поступово і стабільно зменшується, то внутрішня структура корупційної взаємодії є дуже мобільною і змінюється залежно від зовнішніх обставин. Порівняно з довоєнним періодом відбулось зменшення долі хабарів на вимогу (з 51 % до війни до 27 % під час війни), незначно знизилось добровільне хабарництво (15 % до війни і 11 % під час війни), але відбулось істотне зростання використання зв'язків (з 51 % до війни до 70 % під час війни). Війна спричинила зменшення хабарів на вимогу і збільшення використання зв'язків.

Щодо проявів корупції під час контактів з поліцією – під час війни лише 3 % мешканців Харківщини стикалися з корупцією при контакті з працівниками поліції (до війни – 8 %, у 2021 році – 10 %). Під час війни відбулось істотне зменшення корупції при контактах з поліцією.

Порівняно з довоєнним періодом відбулось зменшення долі хабарів на вимогу поліцейських (з 69 % до війни до 49 % під час війни), збільшилось добровільне хабарництво (12 % до війни до 34 % під час війни), відбулось зменшення використання зв'язків (з 34 % до війни до 26 % під час війни). Війна спричинила зменшення хабарів на вимогу і збільшення добровільного хабарництва при контактах з поліцією.

Результати моніторингу показують загальну тенденцію на зменшення виправдовування корупції, яка збереглась під час війни. Якщо у 2015 році майже чверть опитаних (23 %) вважали, що корупція може бути виправдана завжди, то у 2022 році перед війною так вважали лише 6 % мешканців Харківщини, а під час війни – лише 3 %. Іноді готові до корупції під час війни 39 % опитаних (43 % до війни). Вважають, що до корупції не слід вдаватись ніколи під час війни 58 % опитаних (51 % до війни). Тенденція на зменшення виправдовування корупції зберігається, але залишається стабільною частина суспільства, яка вважає, що іноді надання хабара, неофіційних послуг або подарунка може бути виправданим, якщо це необхідно для вирішення важливої для них справи – це близько третини мешканців Харківщини.

Список бібліографічних посилань

1. Безпека та довіра 2022 : за результатами досліджень 2013–2022 років, проведених у Харківській області : [монографія] / Сердюк О. О., Бугайчук К. Л., Матюшкова Т. П., Кузіна І. І., Даниленко І. В., Щербакова І. В., Марковська Г. О.; за заг. ред. Сокурєнка В. В. ;

МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. – Харків : Харків. нац. ун-т внутр. справ, 2023.
– 136 с. URL: <https://doi.org/10.32631/sf2022>

Одержано 10.11.2023

УДК 343.14:343.344(477)

Віта В'ячеславівна ТКАЧОВА,

аспірант

Харківського національного університету внутрішніх справ

ПРОБЛЕМИ ОПЕРАТИВНО-РОЗШУКОВОЇ ПРОТИДІЇ ПІДРОЗДІЛАМИ КРИМІНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ КОНТРАБАНДИ ВОГНЕПАЛЬНОЇ ЗБРОЇ АБО БОЄПРИПАСІВ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Процес розбудови демократичної, соціальної та правової держави в Україні зумовлює необхідність подолання певних труднощів, пов'язаних із негативною тенденцією зростання рівня кримінальної протиправності, набуття нею організованого та транснаціонального характеру. Серед кримінальних правопорушень, які є особливо небезпечними, у сучасних умовах дії правового режиму воєнного стану є контрабанда вогнепальної зброї, бойових припасів і вибухових речовин (ст. 201 КК України) [1], яка заподіює значну шкоду публічній безпеці, українському народу та нашій державі.

Основними факторами, що впливають на контрабанду вогнепальної зброї або боєприпасів є їх масштабні незаконні постачання з окупованих районів Донецької та Луганської областей та неконтрольований їх обіг, складна соціально-політична та криміногенна ситуація в східних та південних областях України, високий рівень криміналізації протиправної діяльності і водночас низьких рівень економічного розвитку прикордонних областей. Необхідно враховувати підвищену суспільну небезпечність цих кримінальних явищ, оскільки такий різновид кримінальної протиправної діяльності є одним із факторів загрози національній безпеці України.

Окремі аспекти або суміжні питання оперативно-розшукової протидії підрозділами кримінальної поліції контрабанди вогнепальної зброї або боєприпасів досліджувались вченими у сферах кримінального права (О. С. Клименко, М. М. Майстренко, А. С. Новосад, О. М. Сарнавський, Ю. І. Сучковий, М. Г. Пінчук, В. І. Рибачук та ін.), адміністративного права та адміністративної діяльності (С. І. Губкова, М. М. Заїка, А. В. Корнієць, С. П. Параниця, В. І. Ткаченко, М. П. Федорова та ін.), криміналістики (Т. М. Бульба, В. М. Літвін, М. Г. Пінчук, О. Й. Токарчук, В. М. Шевчук та ін.) кримінального процесу та оперативно-розшукової діяльності (К. В. Антонов, Я. Ю. Бабдуріна, В. І. Барко, С. Г. Борисов, С. В. Діденко, С. В. Козаченко, Я. С. Ленюк, В. П. Меживий, П. М. Мітрухов, Р. В. Мовчан, Г. А. Назаренко, Д. Й. Никифорчук, П. П. Підюков, І. Г. Поплавський, О. М. Сніцар, О. С. Тарасенко, Н.Є. Філіпенко та ін.), що віддзеркалює міжгалузевий характер цієї проблематики. Наукові здобутки вказаних вчених мають фундаментальне значення для розробки обраної тематики. Проте, незважаючи на теоретичну та практичну значущість наукових досліджень цих вчених, аналіз стану наукової розробленості питання оперативно-розшукової протидії підрозділами кримінальної поліції контрабанди вогнепальної зброї або боєприпасів в умовах воєнного стану свідчить, що на сьогодні залишається невизначеною і нерозробленою ціла низка питань нормативного, організаційного та тактичного характеру.

Досвід розслідування контрабанди вогнепальної зброї або боєприпасів, свідчить про недостатню ефективність наявних засобів і методів розслідування таких кримінальних правопорушень, а високий загальносуспільний інтерес доводить нагальну необхідність наукових розробок, присвячених дослідженню й удосконаленню теоретично-прикладних засад оперативно-розшукової протидії підрозділами кримінальної поліції